

Gong Mengzi řekl,
že zde nejsou žádná zjevení
a duchové; opět, řekl,
ušlechtilý člověk
se musí naučit obětinám
a uctívání.
Mozi pravil: „Mít za to,
že zde nejsou duchové
a učit se
obětním ceremoniím
je podobné
učit se ceremoniím
pohostinnosti,
když zde nejsou hosté.“
Gong Mengzi řekl Mozimu:
„Myslíš si, že truchlit
po tři roky je špatné.
Tvé truchlení
po tři dny
je také nesprávné.“
Mozi odpověděl:
„Držíš smutek po tři roky
a odsuzuješ truchlení
po tři dny.
To je podobné
nahému člověku,
který odsuzuje
za nestoudnost člověka,
který pozvednul svůj šat.“
Gong Mengzi se zeptal,
zda je moudrostí to,
když někdo zná něco
lépe,
než ostatní lidé.
Mozi odpověděl:
„Hlupák může znát
něco lépe, než někteří
ostatní lidé.
Přesto, je možné
nazvat hlupáka moudrým?“
Gong Mengzi řekl:
„Truchlím po tři roky
v napodobení vřelosti,
kterou můj syn
předvádí svým rodičům.“
Mozi pravil:
„Avšak má dítě
inteligenci, aby milovalo
pouze své rodiče?
Proč tedy

by mělo nadále plakat,
když by
nemělo mít rodiče?
Je to skutečně extrémní
míra pošestilství.“
Mozi se zeptal
konfuciána, proč se
věnuje hudbě.
Odpověděl, hudbě se
věnuje pro hudbu samotnou.
Mozi pravil: „Ještě jsi mi
neodpověděl.
Představ si, že bych se tě
zeptal, proč stavět domy?
A ty bys odpověděl,
abychom se uchránili
před chladem v zimě
a horkem v létě,
a oddělili muže
od žen.
Pak bys mi řekl
důvod,
proč stavět domy.
Nyní se ptám,
proč se věnovat hudbě.
A ty odpovídáš, že hudbě se
věnuje pro hudbu samotnou.
To se podobá tomuto:
„Proč stavět domy?“
„Domy se staví
pro domy samotné.““
Chengzi neměl co víc
říct a vyšel ven.
Mozi jej zavolal zpět.
Poté, co se posadil,
pokračoval:
„Co jsi právě řekl, pane,
není bezchybné.
Neboť podle toho,
co jsi řekl, zde nebude
žádná chvála Yu,
či obviňování Jie a Zhou.“
Mozi odpověděl: „Vůbec ne.
Pouze mě chytře kritizuješ
podle tradičních
zvyklostí.
Když je útok těžký,
obrana musí být silná.
Když je útok lehký,
obrana musí být lehká.“

V diskusi
s Chengzim
Mozi citoval Konfucia.
Chengzi se tázal proč,
když odsuzoval
konfuciánství,
citoval Konfucia.
Mozi pravil: „To se týká
toho, co je správné
a nedá se změnit.
Když si pták
uvědomí nebezpečí
horka a sucha,
letí vysoko.
Když si ryba
uvědomí nebezpečí
horka a sucha,
plave nízko.
Za takových okolností
se dokonce ani
rozhodnutí Yua a Tanga
nemohou lišit od tohoto.
Neměl bych nikdy
citovat Konfucia?“
Jistý člověk
navštívil Moziho školu.
Byl fyzicky
dobře stavěný
a duševně vynikající.
Přejíc si mít jej
ve své škole
mu Mozi řekl,
aby přišel a studoval
a že z něj
učinil úředníka.
Přesvědčen
tak atraktivním slibem,
přišel, aby studoval.
Za rok po Mozim
vyžadoval úřad.
Mozi řekl: „Neučinil jsem
z tebe úředníka.
Ale neslyšel jsi
příběh o Lu?
V Lu bylo
pět bratrů, jejichž otec
zemřel.
Nejstarší syn
miloval víno
a neuspořádal pohřeb.

Čtyři mladší bratři
mu řekli, „Ty pro nás
uspořádáš pohřeb,
a my ti koupíme víno.“
Byl přesvědčen
tak atraktivním příslibem
a pochoval svého otce.
Po obřadu
se dožadoval vína
od čtyřech bratrů.
Čtyři bratři mu řekli,
„Nedáme ti
žádné víno.
Ty máš pochovat svého otce
a my svého.
Je tvůj otec pouze naším?
Pokud bys jej nepochoval,
lidé by se ti vysmívali,
proto jsme na tebe naléhali,
abys jej pochoval.“
Tedy, ty jsi konal správně
a já jsem konal správně,
je to jen má spravedlnost?
Pokud se nebudeš učit,
lidé se ti budou smát.
Proto jsem na tebe
naléhal, aby ses učil.“
Jistý člověk navštívil
Moziho školu.
Mozi řekl: „Proč nepřijít
a studovat?“
Odpověď zněla, „Nikdo
z mé rodiny není učený.“
Mozi pravil: „Na tom
nezáleží. Říká snad ten,
kdo miluje krásu, „nikdo
z mé rodiny krásu nemiluje,
proto nebudu ani já?“
A říká snad ten, kdo touží
po hojnosti a cti,
„nikdo z mé rodiny
po nich netouží,
proto nebudu ani já?“
Když tedy někdo
miluje krásu a touží
po hojnosti a cti,
jde za tím,
nehledě na ostatní.
A spravedlnost
je největší věcí

na celé zemi. Proč by měl
někdo při jejím vykonávání
následovat druhé?“
Jistý člověk
navštívil Moziho školu
a řekl Mozimu:
„Pane, učíte,
že zjevení a duchové
jsou inteligentní
a mohou přinést člověku
pohromu či požehnání.
Že obohatí dobré
a uškodí zlým.
Já jsem vám sloužil
po dlouhý čas. Přesto
nepřišlo žádné požehnání.
Je možné, že vaše učení
není zcela správné
a že zjevení a duchové
nejsou inteligentní?
Či proč jinak jsem
nezískal žádné požehnání?“
Mozi pravil: „Ačkoliv jsi
nezískal žádné požehnání,
jakým způsobem to
činí neplatným mé učení
a jakým způsobem to činí
zjevení a duchy
neinteligentními?“
Odpověděl,
že neví.
Mozi pokračoval:
„Představ si, že by tu byl
člověk desetkrát ctnostnější,
než jsi ty, můžeš jej
velebit desetinásobně,
zatímco sebe budeš velebit
byť jen jednou?“
Odpověděl,
že to by nemohl.
„Nyní si představ,
že je tu člověk stokrát
ctnostnější než ty,
dokážeš, během celého
svého života velebit jeho
a sebe nevychválit
ani jedinkrát?“
Odpověděl,
že to by nedokázal.
Mozi pravil: „Ten,

kdo zatemnil ctnosti
jediného člověka je vinen.
A ty jsi zatemnil
ctnosti tolika.
Musíš být vinen
z velmi mnoha.
Odkud můžeš
očekávat požehnání?“
Mozi byl nemocný.
Die Bi přišel a tázal se:
„Pane, učil jsi,
že zjevení a duchové
jsou inteligentní
a mají moc nad pohromami
a požehnáním.
Že odmění dobré
a potrestají zlé.
Ty jsi mudrcem.
Jak můžeš být nemocný?
Může to být tak,
že tvé učení
nebylo zcela správné
a že zjevení a duchové
jsou nakonec neinteligentní?“
Mozi pravil: „Ačkoliv
jsem nyní nemocný,
jak to souvisí s tím,
že by zjevení a duchové
měli být neinteligentní?
Je zde mnoho způsobů,
jakými člověk
může onemocnět.
Některé nemoci jsou spojeny
s počasím, některé
s vyčerpáním. Pokud je zde
sto bran a pouze jedna z nich
je zavřená, jak by se
mohlo stát, aby lupič nebyl
schopen dostat se dovnitř?“
Někteří z žáků
požádali Moziho, aby se
s ním mohli učit lukostřelbě.
Mozi pravil: „Nemožné.
Moudrý by měl měřit,
jak daleko může dosáhnout
jeho energie a podle toho
plánovat svoji kariéru.
Ani voják nedokáže
bojovat a zároveň
někomu pomáhat.

A vy nejste vojáci.
Jak můžete být obojí
skvělí učenci
i skvělí lučištníci?“
Některý z žáků
oznámil Mozimu,
že Gaozi prohlásil, že Mozi
vyučuje spravedlnost
avšak koná zvrácenost,
a naléhal na něj,
aby Gaoziho odsoudil.
Mozi pravil:
„To bych neudělal.
Chválit mé učení
a hanět mé jednání
je stále lepší,
než lhostejnost.
Představ si, že je tu někdo,
kdo prohlásí, že Di
je velmi nešlechtný,
že ctí Nebe,
uctívá duchy,
a miluje lidi –
toto je stále lepší
než lhostejnost.
Gaozi byl
velmi rozlišující
ve svých výrociích.
Neviní mě z toho,
že učím velkodušnost
a spravedlnost.
Takže hanění od Gaoziho
je stále lepší,
než lhostejnost.“
Někteří z žáků
nahlásili Mozimu,
že Gaozi byl horlivý
v praktikování velkodušnosti.
Mozi poznamenal: „Tak
tomu ve skutečnosti vůbec
nemusí být. Gaozi
praktikuje velkodušnost
tak, jako člověk, který
stojí na svých palcích,
aby se zdál vysokým
a roztahuje se,
aby se zdál širokým.
To nemůže trvat dlouho.“
Gaozi řekl Mozimu,
že může

spravovat zemi
a vládu.
Mozi pravil:
„Vládnout znamená
vykonávat to, co člověk
učí. Ty se nechováš
podle toho,
co učíš,
to znamená, že ty sám
se vzpíráš.
Jsa neschopným
vládnout sám sobě,
jak může člověk
vládnout zemi?
Ty ji uvrhneš
do chaosu.“